

HANDLEDNINGSMATERIAL

Teater DaCapo presenterar

Grodan och främlingen

fritt efter en bok av Max Velthuijs
Rättigheter: Andersen Press Ltd./Berghs förlag

Teater DaCapo
Box 2096
750 02 Uppsala
073-938 85 30, 073-627 80 85
teaterdacapo@gmail.com
www.teaterdacapo.se

Lärarhandledning Grodan och främlingen

Det här materialet är utformat som verktyg för dig som lärare tillsammans med dina elever. Vi vill med detta material uppmuntra er att jobba vidare, både före och efter ert besök hos oss på GDT. Här hittar du tips på hur du kan förbereda eleverna inför besöket, samt övningar och diskussionsämnen att arbeta vidare med efter föreställningen.

Om ni inte kan arbeta med materialet i direkt anslutning till föreställningen, går det alldeles utmärkt att göra det vid ett tillfälle som fungerar för er, och kanske kan det bli något att återkomma till vid fler tillfällen under terminens gång. Om du vill förbereda dig själv och dina elever på föreställningens tema kan du titta på de frågeställningar, fakta och övningar som finns här i handledningsmaterialet.

Vår rekommendation är dock att först låta eleverna ta till sig den konstnärliga upplevelsen i föreställningen, och därefter fånga upp de tankar, frågor och känslor som väckts. Du som lärare vet förstås vad som lämpar just ditt arbete bäst. Det här materialet finns som stöd för er att inspireras av. Du har fria händer att sälla och plocka fritt ur materialet.

Att besöka teatern

Alla elever har kanske inte varit på teater tidigare? Vad ska man tänka på som publik? Det är kanske inte en självklarhet för alla.

Vi på teatern är måna om att det blir en så positiv upplevelse som möjligt för alla. Därför kan det vara bra att prata med eleverna om vad det kan innebära att se en dans- eller teaterföreställning och tillsammans fundera över hur man på ett bra sätt är publik.

Vi tänker så här:

Vår publik är lika viktigt som vår föreställning. Vår önskan är att vi möts i ömsesidig respekt. Vi respekterar vår publik's individuella upplevelse och genuina reaktioner, och hoppas att publiken vill möta dansarnas och skådespelarnas arbete med samma respekt för deras arbete.

Betyder det att ni inte får skratta, kommentera eller göra ljud? Absolut inte! Alla reaktioner som rör föreställningen välkomnas. Däremot kan en medvetenhet om scenkonstnärerna vara bra att ha i bakhuvudet, skådespelarna och dansarna kommer att ta in publiken på sätt som till exempel en film på bio inte gör.

Några grundregler som gäller alla våra föreställningar är att mobiltelefoner är helt avstängda under föreställningen, fotografering är inte tillåten och inte heller att ta med mat och dryck in till sin plats.

Vad är en dans- eller teaterföreställning?

Det kanske är lätt att tänka att enbart de som står på scenen utgör produktionen, men det finns fler komponenter än så! Här är några som kan vara bra att uppmärksamma.

Scenografi är scenrummets formation, de väggar, golv och större föremål som utgör scenen i denna föreställning. Scenografen är den som tänker ut och skapar scenografin.

Kostym är kläderna som skådespelarna eller dansarna har på sig.

Ljus – varje föreställning har eget designat ljus för att förstärka det som händer på scenen. Ljustekniker jobbar också hårt för att skapa rätt känsla i varje scen.

Ljud – Det kan vara musik eller bakgrundsljud, även andra ljudeffekter som kommer från högtalare runt om scenen.

Mask kallas allt som har med smink, peruker, masker mm. att göra.

Rekvizita är alla mindre föremål som används av dansare och skådespelare under föreställningen.

Manus är texten, alltså alla ord och repliker som skådespelarna säger i teatern.

Regi - Regissören jobbar med teater och är den som tittar utifrån och bestämmer hur teatern framförs. Han repar med skådespelarna i flera veckor innan föreställningen har premiär och förklarar hur de ska agera, gå från en scen till en annan och röra sig mm.

Koreografi är rörelserna som dansarna framför och de formationer dansarna befinner sig i.

Koreografen är personen som tänkt ut hur föreställningen ska hänga ihop och hur dansarna ska röra sig och förhålla sig till scenrummet.

Producent är en viktig person för att en dans/teater föreställning ska bli av. Hen håller i alla praktiska trådar runt föreställningen och finns med genom hela arbetet.

Affisch är också en del av produktionen. Bild och text ska locka publiken att se föreställningen. Den ska berätta mycket utan att säga allt om den specifika föreställningen.

Upplevelsen

Dans och teater är båda konstformer som upplevs i nutid - alltså den direkta stund man ser den. Samtidigt kan det vara en upplevelse som åskådaren bär med sig resten av livet. Det är varje individs helt unika upplevelse. Beroende på stundens känsla, tidigare erfarenheter, egna intressen osv. kan faktiskt två personer som ser samma föreställning uppleva två helt olika versioner. Men, upplevelsen kan komma att ändras i samtal med andra. Kanske får

en annans perspektiv dig att uppmärksamma något du själv inte tänkte på?

Det är bra att utbyta sina upplevelser med varandra, men var försiktig i samtalet så inte en annans upplevelse döms ut som "felaktig". Ett ganska vanligt samtal efter föreställningen kan tex vara:

"Vad tyckte du om föreställningen?"

"Jag tyckte den var tråkig"

"Nej, du har fel! den var ju jättebra!"

Vår rekommendation är att försöka undvika frågan; "Vad tyckte du?" Då riskerar samtalet att få snabbt slut i "bra" eller "dålig". Vi föreslår att låta samtalet ta plats i mindre grupper, eller kanske individuella skriv-/bild-uppgifter och då utgå från förslagsvis följande frågor som "Hur såg scenrummet ut?", "Vad tänker du att föreställningen handlade om?", "Berätta ett starkt minne från föreställningen.", "Vad kände du efter föreställningen (och varför tror du att du gick ut med den känslan?)".

Förenklat är "vad såg du" och "vad upplevde du" bra frågeställningar att utgå ifrån, om önskan är att få ett lite längre och kanske djupare samtal kring föreställningen.

Pjäsen Grodan och främlingen

Grodan och främlingen är en föreställning som genom fabelns värld vill bidra till att motverka främlingsfientlighet och skapa en större förståelse för allas lika värde.

En dag slår sig en främmande råttan ner i skogsbrynet. Vem är han? Vad vill han? Vad gör han?

Ankan och Grisen tycker att främlingen måste bort. Han är inte välkommen i deras skog anser de. Men Grodan vill lära känna Råttan och skapa sig en egen uppfattning. Det visar sig att Råttan är både snäll och skojig och kan en massa saker som är bra att kunna. Grodan tycker om att sitta och lyssna till alla spännande äventyr som Råttan berättar om. Du borde inte träffa den där smutsiga Råttan, säger Grisen. Han är inte som vi, inflikar Ankan. Men vi är ju olika allihop, svarar Grodan.

På scen: Siv Eriksson, Rune Jakobsson

Manus: Rune Jakobsson och Siv Eriksson

Musik och sångtexter: Siv Eriksson

Regi: Rune Jakobsson, Siv Eriksson, Catarina Westerlund

Scenografi, rekvisita, kostym: Siv Eriksson, Rune Jakobsson, Elsie Nyman

Hemsida: Björn Lindé

Rättigheter: Andersen Press Ltd./ Berghs förlag

Pedagogiskt material: Isabella Dahlberg

Att arbeta med efter föreställningen

Här kommer konkreta tips på övningar och samtalsfrågor utifrån händelser och teman som finns i föreställningen. Ni kan välja att arbeta med alla övningar eller välja ut några av dem som passar er och er barngrupp. Ni kan också anpassa svårighetsgraden efter barnens ålder.

Allmänt om föreställningen

Minnesrunda

Placera er i en ring, antingen på golvet eller på stolar. Låt var och en i tur och ordning berätta något de minns extra tydligt från föreställningen, det kan vara en speciell scen, en rörelse, ett ljud, en låt, någonting som fanns på scenen, en känsla eller vad som helst.

Samtalsfrågor

Frågor att samtala kring för att fräscha upp minnet kring föreställningen och öppna upp för samtal och reflektion.

- Vilka djur fanns med i föreställningen?
- Hur skulle du beskriva Grodan?
- Hur skulle du beskriva Haren?
- Hur skulle du beskriva Ankan?
- Hur skulle du beskriva Grisen?
- Hur skulle du beskriva Råttan?
- Vad handlade föreställningen om?
- Hur såg scenen ut?
- Hur såg skådespelarna ut, vad hade de för kläder?
- Hur började föreställningen?
- Hur slutade föreställningen?
- Vad var roligt?
- Var det något som var jobbigt eller konstigt?

Vad är ett hem för dig?

Föreställningen börjar med att vi får berättat för oss att Grodan och hans vänner bor vid en flod, i en skog, i ett land, på en planet, i en galax i universum. Just vid denna flod har djuren sitt hem. Men när Råttan får frågan var han bor blir svaret "överallt och ingenstans".

Att fundera kring:

- Var befinner ni er just nu utifrån ovan nämnda perspektiv? Från universum, till vintergatan, till vår planet, till Europa, till Sverige, till Uppsala, till er gatuadress och slutligen till byggnaden ni befinner er i?
- Vilka olika typer av platser och miljöer finns det på vår jord? Skriv upp de exempel ni kommer på, som t.ex hav, skog, djungel och städer.

Övning: Musikstopp med tema djur och miljöer

Be barnen sprida ut sig i rummet så de kan sträcka ut båda armarna så långt de kan åt båda sidorna utan att nudda en kompis. Berätta att de ska få röra sig till musik som olika djur. När musiken stannar ska de gå ihop två och två och svara på vilken miljö djuret de gestaltat hör hemma i. Därefter sätts musiken igång igen och barnen får röra sig som ett nytt djur.

Exempel på djur att gestalta:

Grodor
Lejon
Giraffer
Harar
Grisar
Fiskar
Hästar

Att samtala om efteråt:

- På vilka platser/i vilka miljöer hör människor hemma?
- Kan människor höra hemma överallt? Varför/varför inte?
- Vad är ett hem?
- Var är ditt hem någonstans?
- Vad tror du Råttan menade när han sa att han bor överallt och ingenstans?

Rädslor och fördomar

I föreställningen blir Ankan och Grisen både rädda och upprörda när de inser att ett en råtta har flyttat in i skogen. De menar att råttor är både elaka och farliga, luktar illa och att de dessutom brukar stjäla. Grisen säger till Råttan att han ska ge sig iväg från deras skog.

Övning: Fyra hörn

I den här övningen får barnen fundera över hur de själva skulle agera och tänka utifrån nedanstående situationer. Till frågorna finns det fyra olika svarsalternativ kopplade till de fyra hörnen i rummet. Barnen får ställa sig vid det alternativ som passar deras åsikt och sedan diskutera med de andra som ställt sig där varför de tycker så. Sedan får alla grupper dela sina tankegångar med resten av gruppen. *Det kan vara bra att börja med ett lite enklare test-exempel så att barnen lär känna övningen innan de börjar fundera kring de givna situationerna.*

Situation 1

Ankan och Grisen säger att Råttan stjälar och äter upp all deras mat, vilket inte är sant. Råttan blir ledsen för att han får skulden för saker han inte gjort och funderar på att ge sig av från skogen.

Vad skulle du göra om du var Råttans kompis?

1. Berätta för Ankan och Grisen att Råttan blir ledsen när de hittar på saker om honom som inte är sant - och be dem att säga förlåt till honom.
2. Säga till Råttan att det bästa vore om han gav sig av från skogen, så slipper han råka ut för djurens elakheter.
3. Säga elaka saker om Ankan och Grisen till alla andra djur i skogen, så de själva får veta hur det känns.
4. Eget alternativ

Situation 2

Föreställ dig att det börjar ett nytt barn i din klass/förskola som du inte känner. Dina kompisar säger att det nya barnet är elak och att du inte borde leka med henne/honom/hen. Men du har själv inte sett eller hört att barnet varit elak.

Vad skulle du göra?

1. Strunta i det dina kompisar säger.
2. Berätta för en vuxen vad kompisarna har sagt.
3. Lita på det dina kompisar säger och inte umgås med den nya eleven/barnet.
4. Eget alternativ.

Samtalsfrågor

- Varför tror ni Ankan och Grisen tyckte så illa om Råttan?
- Vad gjorde/sade Grodan när de andra djuren sa till honom att han skulle akta sig för Råttan?
- Efter ett tag ändrade Ankan och Grisen sig och insåg att Råttan faktiskt var både snäll, rolig och hjälpsam. Vad var det som fick dem att ändra sig tror du?
- I föreställningen hjälpte Råttan de andra djuren med alla möjliga saker. Tror du att han hade blivit djurens vän även om han inte släckte bränder, lagade hus och dyrkade upp lås? Varför/varför inte?

Likheter och olikheter

Ankan och Grisen tycker att Råttan ska flytta från skogen för att han är olik de andra djuren. De menar att de övriga djuren som bor i skogen hör ihop, men Råttan hör inte hemma i deras skog eftersom han inte är därifrån. Haren och Grodan menar att skogen tillhör alla och att alla djur hör ihop.

Här nedan följer övningar som kan öppna upp för diskussioner kring likheter och olikheter.

Övning: Alla som

Inför denna övning placerar du ut stolar i en ring i mitten av klassrummet, se till att det finns en stol för lite.

Be alla sätta sig på stolarna förutom ett barn som får stå i mitten. Personen i mitten säger ett påstående som börjar med "alla som", t.ex "alla som har något rott på sig".

Därefter ska alla som har något rott på sig resa sig upp och byta stol med varandra samtidigt som personen i mitten ska försöka hitta en ledig stol.

Den som blir utan stol får stå i mitten och ropa ut nästa påstående.

Övning: Charader utifrån likheter och olikheter

Dela upp klassen i grupper med cirka 4-5 barn i varje grupp. Varje grupp ska samtala och komma överens om två saker de har gemensamt. Det kan vara vad som helst, t.ex. att alla gillar glass eller att alla har ett lillasyskon.

När grupperna kommit överens om två saker de alla har gemensamt får de öva på att gestalta dessa saker utan att använda ord, de får bara visa med kroppen.

Därefter turas grupperna om att visa sina charader och övriga barn får gissa vad de föreställer.

Att samtala om efteråt:

- Vad hade ni gemensamt i er grupp?
- Vad hade ni inte gemensamt?
- Vad kan vara bra med att vara lika?
- Vad kan vara dåligt/mindre bra med att vara lika?
- Vad kan vara bra med att vara olika?
- Måste man vara lika för att vara kompisar?

Att vara en bra kompis

I slutet av föreställningen när alla djur hade lärt känna Råttan så kom de på att han faktiskt var väldigt snäll. Han var både rolig och hjälpsam och djuren var överens om att han visst hörde hemma i skogen.

Samtalsfrågor

- Vad är det som gör att man är en bra kompis?
- Var Råttan en bra kompis? Varför/varför inte?
- Betedde sig Ankan och Grisen som bra kompisar mot Råttan? Varför/varför inte?
- Vad tycker du om att göra med dina kompisar?
- Grodan och Råttan blev goda vänner och tyckte om att leka tillsammans, minns du vad de lekte?

Övning: Följa Råttan

Prova på att leka några av de lekar som djuren lekte i föreställningen.

Följa Råttan går till på samma sätt som den klassiska leken **Följa John**. Sätt på musik och be barnen bilda ett led i rummet. Den som är längst fram i ledet är Råttan. Råttan dansar och rör sig fritt till musiken varpå alla andra barnen härmar denne. Efter ett tag väljer man en ny person som får vara Råttan.

Övning: Leka kottboll

En annan lek som Råttan och Grodan lekte var kottboll. I denna lek ställer sig barnen två och två mittemot varandra och låtsas att de kastar eller sparkar en boll till varandra. När man kastar bollen använder man kroppen till att gestalta vilken typ av boll det är, om det är en tung kula eller en studsboll, kanske en badboll, eller en vanlig fotboll. Varje gång man kastar bollen så förändras den.

Bearbeta upplevelsen

Rita en teckning

Avsluta med att låta alla barnen få rita en varsin teckning utifrån något de minns från föreställningen, tex hur scenen såg ut, eller hur skådespelarna såg ut. Efteråt får var och en berätta kort om sin bild.

Tack för ert besök!

Jag som utformat handledningsmaterialet heter Isabella Dahlberg och arbetar som dramapedagog på Gottsunda Dans & Teater. Hoppas att det varit till hjälp och att ni är nöjda med ert besök på teatern.

Vid tankar eller funderingar går det bra att kontakta oss på Gottsunda Dans & Teater.

E-post: isabella@gottsundateater.com

Tel: 018-400 410

Varmt välkomna tillbaka!